

- Землянкін, Г.В. Моїсєєв // Економіка та держава. - 2007. - № 3. - С. 4-7.
2. Глобальна економіка XXI століття: людський вимір / Д.Г. Лукьяненко, А.М.Поручник, А.М.Колот та ін.; за заг. ред. Д.Г.Лукьяненка та А.М.Поручника. – К.: КНЕУ, 2008. – 420с.
3. Голиченко О.Г. Высшее образование и наука: интеграция или партнерство? / О.Г. Голиченко // Экономика и математические методы. - 2005. - Т. 41. - № 1. - С. 119-127.
4. Досвід європейських університетів з комерціалізації інновацій та можливості його застосування в Україні: Монографія / Загальна редакція: В. Шатоха. – Дніпропетровськ: «Дріант», 2014. – 246 с., іл.
5. Катаєв О. Підходи до управління інноваційною діяльністю науково-освітнього комплексу / О. Катаєв // Економіка України. - 2007. - № 1. - С. 88-93.
6. Китова Г.А. Интеграция науки и образования в экономике знаний / Г.А. Китова, Т.Е. Кузнецова // Информационное общество. - 2005. - № 5. - С. 32-36.
7. Левицкий Ю.В. Становление целостности образования, науки и производства в информационном обществе автореф. дисс. на соискание научной степени д-ра филос. наук : спец. 09.00.01 [Электронный ресурс] / Ю.В. Левицкий. - Омск, 2007. - 30 с. - Режим доступа : vak.ed.gov.ru/announcements/filosof/LevickiYuV.doc.
8. Мешко Н.П. Управління інноваційно-інвестиційним потенціалом мезорівня в умовах міжнародної інтеграції: монографія / Н. П. Мешко. – Д.: Вид-во ДНУ, 2008. – 428 с.
9. Мешко Н. П., Поляков М.В., Суліма Є.М. Університет у національній інноваційній системі : Монографія / Н. П. Мешко. - Вид-во Дніпропетр. Нац. ун-ту, 2012. – 436 с.
10. Отенко І. П., Преображенська О. С. Розвиток компетенцій підприємства на основі стратегічних знань: Монографія. –Х. : ВД «Інжек», 2012. – 272.
11. The Global Competitiveness Report 2014-2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf
12. The Global Competitiveness Report 2013-2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/the-global-competitiveness-report-2013-2014/#section=countryeconomy-profiles-switzerland>
13. The Global Competitiveness Report 2012-2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf
14. The Global Competitiveness Report 2011-2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf
15. National Association of Manufacturers. Innovation Report 2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nam.org/innovationreport.pdf>
16. Innovation Union Scoreboard 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014_en.pdf
17. Офіційний сайт Світового Банку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>
18. OECD Factbook 2014. Economic, Environmental and Social Statistics [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-factbook-2014_factbook-2014-en
19. Офіційний сайт Swiss National Science Foundation [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.snf.ch>
20. Офіційний сайт economiesuisse [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economiesuisse.ch/de/themen/Seiten/default.aspx>
21. Університети Швейцарії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.webcitation.org/6IAkpBNKI>
22. Academia Ranking of World Universities [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.shanghairanking.com/World-University-Rankings/UK.html>
23. Рейтинг Times Higher Education [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings>
24. Students enrolled by type of institution [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RENRL#>
25. Foreign/International students enrolled [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=CHAPTER_A_EAG2014_BACKUP#
26. Офіційний сайт Нобелівської премії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nobelprize.org/>
27. Higher Education and Research in Switzerland 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.sbf.admin.ch/campus-switzerland-e.html
28. Рейтинг The World's Biggest Public Companies журналу Forbes [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.forbes.com/global2000/list/#page:1 sort:0 direction:asc search: filter:All%20industries filter:Switzerland filter:All%20states>
29. Офіційний сайт Switzerland Global Enterprise [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.s-ge.com/sites/default/files/RU_Investorenhandbuch_120815_14.pdf

УДК 332.142:620

ОСНОВНІ ПЕРЕДУМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Саркісян Л.Г., к.е.н., старший викладач кафедри міжнародної економіки, Академія митної служби України (м. Дніпропетровськ)

Саркісян Л. Г. Основні передумови підвищення ефективності регіональної енергетичної політики

В статті розглянуті проблеми українського енергетичного комплексу у взаємозв'язку із екологічними проблемами регіону. Визначено роль еколого-економічних факторів при формуванні збалансованого, екологічно-узгодженого стратегічного планування регіону. Виокремлено провідні державні стратегічні нормативні акти, які впливають на розвиток регіону. Зазначено негативні чинники впливу, які погіршують стан галузі та ускладнюють пошук шляхів вирішення нагальних проблем. Узагальнено основні фактори реформування енергетичного комплексу у Європейському Союзі, які значно підвищили рівень конкурентоспроможності на світовому ринку енергоресурсів. Сформовано основні передумови розвитку енергетичного комплексу регіону, які дозволять перформатувати енергетичний баланс, збільшивши альтернативні джерела енергії в ньому, та скоротити кількість енергодефіцитних регіонів відповідно.

Ключові слова: енергетична політика, енергозбереження, сталий розвиток, альтернативні джерела, регіональна ефективність

Саркісян Л. Г. Основные предпосылки повышения эффективности региональной энергетической политики

В статье рассмотрены проблемы украинского энергетического комплекса во взаимосвязи с экологическими проблемами региона. Определена роль эколого-экономических факторов при формировании сбалансированного, экологически-согласованного стратегического планирования региона. Выделены ведущие государственные нормативные акты, которые имеют влияние на развитие региона. Определены отрицательные факторы влияния, которые ухудшают состояние отрасли и усложняют поиск способов решения острых вопросов. Обобщены основные факторы реформирования энергетического комплекса в Европейском Союзе, которые значительно повысили уровень

ее конкурентоспособности на мировом рынке энергоресурсов. Сформированы основные предпосылки развития энергетического комплекса региона, которые позволяют перестроить энергетический баланс, увеличив в нем альтернативные источники энергии и, соответственно, сократив количество энергодефицитных регионов.

Ключевые слова: энергетическая политика, энергосбережение, устойчивое развитие, альтернативные источники, региональная эффективность

Sarkisian L. Main conditions of growing the efficiency of regional energy policy

The problems of Ukrainian energy complex are investigated in the article. The place of ecology-economy factors while forming balanced, ecologically-adjusted strategic planning of region is investigated. Providing juridical acts which have influence of region development are highlighted. Negative factors, worsening the state of industry and complicating solving of emerging questions are identified. The most important factors of reforming EU energy complex, which increased the competitiveness level on world energy market are summarized. Main conditions of region energy complex development, which allow reformate energy balance by increasing alternative sources and decrease energy deficit regions are figured out.

Key words: energy policy, energy saving, sustainable development, smart growth, alternative sources, regional efficiency

Постановка проблеми. Енергетичні кризи, скорочення видобутку викопних енергетичних ресурсів, погіршення екологічної ситуації в світі і особливо катастрофічне збільшення викидів CO₂ у атмосферу зумовили прийняття низки заходів, які підвищують загальну ефективність та конкурентоспроможність енергетичної галузі. Подібні тенденції безпосередньо мають відношення і прояв в Україні. Існуючі міжнародні зобов'язання в рамках Рамкової конвенції ООН по зміні клімату, Кіотського протоколу, Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані, Віденської конвенції про охорону озонного шару вимагають кардинальних змін у нормативно-законодавчій базі та державній і регіональній політиках. Існуюча ситуація в енергетичній сфері є у певній мірі катастрофічною, адже десятиліття ігнорування потреб галузі та скорочення рівня фінансування не залишили можливостей для формування збалансованого комплексу з ринковими механізмами. З метою з'ясування пріоритетних чинників ефективної енергетичної системи, доцільно дослідити основні передумови енергетичної політики на рівні регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях Потапенко В. Г., Сніжко Ю. С., Бужука Я., Лукашов Г. Я. визначено генезис ролі енергетичного комплексу у розвитку регіональних утворень, провідні драйвери зростання галузі, роль екологічних інструментів у підвищенні її конкурентоспроможності. Однак поставлене питання потребує подальшого вивчення, а саме дослідження основних передумов розвитку та впливу екологічних чинників дозволить визначити точки зростання української енергетики.

Метою дослідження є основних критеріїв ефективної регіональної енергетичної політики та їх роль у підвищенні екологічного стану регіону.

Основні результати дослідження. Світова екологічна система є живим організмом, баланс якого порушується людством протягом століть цивілізаційного поступу. Ціною стрімких еволюційних досягнень людства і науково-технічного прогресу є зростання соціальних і екологічних повтрян на великі відстані, які мають глобальний характер. Нехтування цими проблемами ще якийсь період часу спричинить ряд незворотних процесів, подолати які буде майже неможливо. Розуміння характеру цих процесів зумовили наукові дослідження на перетині економічних, екологічних та соціальних наук. Найбільш розповсюдженими є теорія сталого розвитку, яка передбачає зміни у всіх сферах життєдіяльності людства за принципами екологічності і безпечності. Сталий розвиток є комплексною концепцією, пріоритетами якої є: соціальна та екологічна орієнтованість, інноваційність, сильні інститути. Вирішення основних питань розвитку зумовлюється включенням інноваційної складової у виробничі цикли, систему управління, інфраструктуру, наукові дослідження тощо.

Логіка економічної діяльності залишається незмінною – необхідно заощаджувати на дефіцитних факторах. Але характер дефіциту докорінно змінюється: дефіцитними чинниками стають вже не засоби виробництва, створені людьми, а природний капітал, що залишився; тобто не рибальські човни, а популяція риби, що залишилась в морі. Тому стратегія діяльності теж повинна радикально змінитися [1, с. 188]. Дослідження вчених демонструють, що до складу природного капіталу, який включений у економічний обіг та процес суспільного відтворення, входять, окрім загальноприйнятих (природні ресурси-відходи), які мають певну ціну, різноманітні екосистемні товари та послуги. Тобто, у економічному обігу беруть участь не лише природні ресурси, які знаходять грошове вираження в економічному обороті, але й екологічні блага, які безкоштовно надаються природою і, незважаючи на це, є необхідними складовими господарської діяльності.

У вітчизняних стратегічних документах дуже мало або взагалі не приділяється уваги фактичним можливостям біосфери, її несучій здатності, що припускає екстенсивний шлях розвитку (активну експлуатацію природних ресурсів, посилений тиск на навколишнє середовище, негативний вплив на життєдіяльність людей). Незважаючи на участь України у багатьох міжнародних угодах щодо впровадження сталого розвитку та збереження цілісності навколишнього середовища, на національному рівні не прийняті комплексні нормативно-правові документи для забезпечення реалізації політики сталого розвитку на національному та місцевому рівнях. Одним із базових документів, який висвітлює екологічну складову та впровадження сталого розвитку, є Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України до 2020 р.» [2], який встановлює важливі стратегічні завдання щодо наступних аспектів: рекултивізація земель у площі 4,3 тис. га до 2020 р., підвищення рівня екологічної поінформованості на 15 % до 2015 р., зменшення викидів стаціонарними джерелами на 10 % до 2015 р., зменшення скиду не доочищених стічних вод на 20% до 2020 р., заліснення територій на 17 % до 2020 р. Стратегією передбачається інтегрування основних положень у регіональні програми соціально-економічного розвитку з деталізацією та впровадженням на місцевому рівні (сіл, селищ, міст), законодавче закріплення основних принципів сталого розвитку («забруднювач платить», відповідальність поколінь, пріоритет екологічної безпеки, відкритість до екологічної інформації). Таким чином, на законодавчому рівні окреслені основні орієнтири екологічної політики, але важливим питанням залишається те, яким чином ці завдання можуть мати втілення на регіональному рівні, яке інституційне супроводження та на які види галузей, перш за все, орієнтується стратегія.

Регіональна енергетична політика не має значного впливу на формування енергетичного балансу регіону, адже її основи формуються централізовано про формуванні Державного бюджету України і державних програм розвитку галузі, а фінансування виділяється за залишковим принципом. Проблеми галузі підсилюються моральною і фізичною застарілістю основних фондів, високим рівнем забруднення навколишнього середовища, монополізованістю ринку, незначними приватними інвестиціями у галузь. Таким чином, зростає роль регіонів у збалансуванні між задоволенням потреб споживачів і вирішенням найбільш нагальних проблем галузі ефективним шляхом.

Потапенко В. Г. виокремлює серед основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України забезпечення енергетичної безпеки на основі сталого функціонування і розвитку паливно-енергетичного комплексу, в тому числі послідовного та активного проведення політики енергосбереження і диверсифікації джерел енергозабезпечення [3]. Необхідно відмітити, що у державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року зазначено скорочення енергоємності економіки та підвищення її енергоефективності серед пріоритетних цілей підвищення конкурентоспроможності регіонів [4].

Отже, сталий розвиток регіонів неможливий без збалансованої енергетичної політики, а його індикатором є задовільний чи незадовільний стан енергетичного потенціалу. Дослідники виокремлюють такі складові енергетичного потенціалу регіону:

- природні ресурси та навколишнє середовище,
- видобувні потужності,
- генеруючі потужності,
- транспортна інфраструктура,

- споживчий потенціал енергоресурсів [5, с. 28].

Українська енергетична система є вкрай неефективною та закритою. Енергетична доктрина, за якою вона була створена у 70-ті роки застаріла та вимагає перегляду з точки зору новітніх технологічних досягнень та принципів фінансування. У енергетичному балансі переважають природні ресурси, ціна яких зростає на світовому ринку, отже не має потенціалу у задоволенні потреб у споживанні енергії промисловості і населення. Аналіз структури споживання енергетичних ресурсів у регіонах України засвідчує значну питому вагу використання традиційних джерел енергії, а саме вугілля та газу (рис. 1)

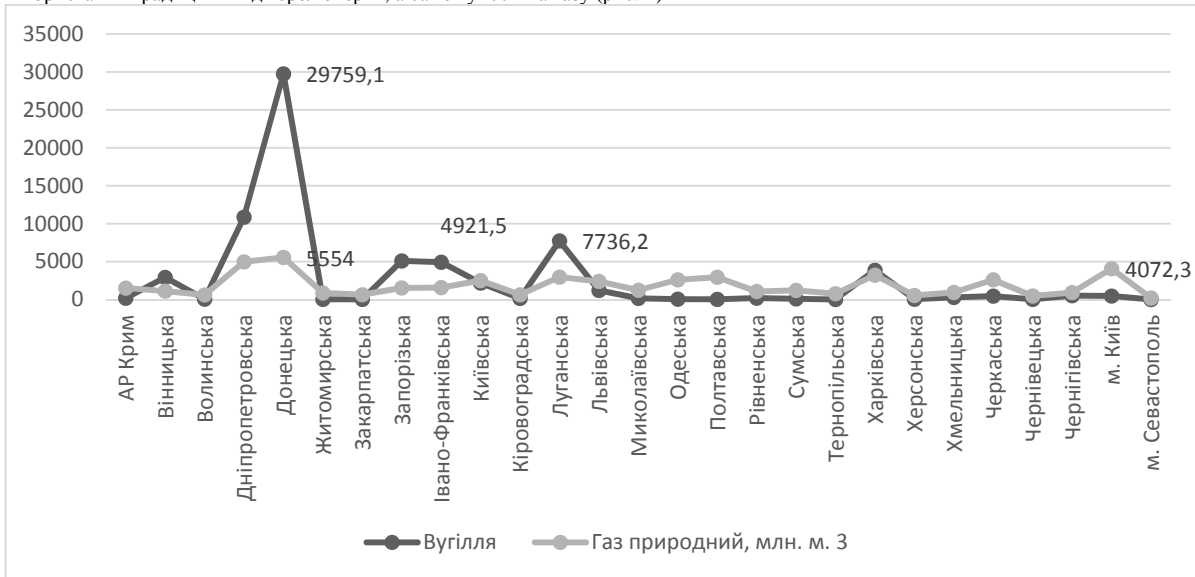

Рис. 1. Структура споживання окремих видів енергетичних матеріалів у 2013 р.

*Сформовано автором за [6]

Загальний стан з економії енергоресурсів залишається незадовільним, про що свідчать досі значні (у декілька разів вищі, ніж у розвинутих країнах) втрати теплової і електричної енергії при транспортуванні, споживанні, низький ККД при її виробництві. Наприклад, втрати теплової енергії складають порядку 70%, з них 20,25% втрачається в котельнях, 12,14% - в теплових мережах, 35,38% - в будівлях. Втрати електроенергії у розподільчих електромережах окремих регіонів досягають 15,20% [7, с. 43].

На незадовільний стан галузі мали також негативний вплив такі чинники, як підвищення цін на енергоносії, що скоротило інвестиційний потенціал фінансування галузі, високий рівень зношеності основних фондів, залежність від єдиного продавця (особливо, у газовій та ядерній енергетиці), зниження платоспроможного рівня населення, низький рівень впровадження альтернативної енергетики. Реальними і недостатніми джерелами капіталовкладень є: інвестиційна складова в тарифах «Укренерго», «Енергоатома» та розподільчих компаній, кредит Світового банку для реабілітації гідроелектростанцій, і невелика частка інвестиційної надбавки, яка розподіляється для ТЕЦ [8, с. 12]

Дослідники зазначають, що основними індикаторами кризового стану галузі є:

- неповне задоволення попиту на енергетичну продукцію в регіоні за відсутності надійності, безперервності та безпеки;
- незабезпечення екологічної безпеки видобутку, транспортування і споживання енергетичних ресурсів; низька ефективність використання енергетичної продукції;
- стагнація ринку альтернативних джерел енергії [9, с.214].

Що стосується регіональної енергетичної політики, найбільш прогресивною вона є у Львівській області. По-перше, затверджена «Програма сталого енергетичного розвитку м. Львова до 2020 року», одним із завдань якої є скорочення викидів вуглекислого газу до 2020 року у порівнянні з референтним роком на 20% [10]. По-друге, здійснюються практичні кроки у збільшенні енергоефективності: муніципальний електротранспорт, переведення систем обігріву на альтернативні джерела енергії, тощо. По-третє, активна інформаційна політика, яка полягає у висвітленні проблем енергозбереження для всіх груп населення.

Більше половини регіонів України беруть участь у програмі USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні», основними напрямками якої є впровадження енергоефективних систем, які скорочують втрати теплоенергії та підвищують рівень теплоізоляції будівель.

Зважаючи на євроінтеграційні пріоритети України у зовнішній та внутрішній політиці, є доцільним дослідження досвіду ЄС у енергетичній політиці. Україна є членом Європейського енергетичного співтовариства, і має відповідні зобов'язання у реформуванні галузі та підвищенні її відкритості та конкурентоспроможності. Європейський досвід характеризується наступними умовами:

1. Формування стратегічного бачення щодо чистої та ефективної енергетики (мета – скорочення до 2020 року імпорту енергоносіїв на 60 млрд. євро та підвищити відновлювану енергетику на 20 % з потенціалом створення до 600 000 робочих місць);
2. Створення системи та органів управління процесами підвищення рівня енергоефективності у кожному регіоні, які мають визначати стратегію і політику регіону щодо зниження споживання енергії, розробляти та контролювати впровадження заходів з енергоефективності, сприяти запровадженню європейських стандартів з енергетичного аудиту та сертифікації;
3. Безпечна юридично-економічна система, яка має забезпечувати і стимулювати: – надійність поставок енергії, яка уможливила забезпечення поточного і майбутнього попиту на енергію; – конкурентоспроможність, що розуміється як створення для всіх учасників енергетичного ринку однакових умов; – виконання вимог охорони середовища, ототожнюване з виключенням (або мінімізацією) негативного впливу енергетики на природне середовище і умови життя суспільства [11-13].

На нашу думку, за адаптацію позитивного енергетичного досвіду та українських особливостей, основними передумовами розвитку енергетичного комплексу регіону є:

1. Довгострокова регіональна енергетична доктрина, яка визначає основні пріоритети розвитку мінімум на 10-15 років;
2. Диверсифіковані джерела фінансування галузі (держбюджет, місцевий бюджет, міжнародні донори, прямі іноземні інвестиції, місцеві ресурси, тощо);
3. Забезпечення децентралізованого енергопостачання, яке передбачає створення регіонального ринку енергетичних послуг;
4. Урівноваження енергетичного балансу регіону, тобто рівнозначне застосування як традиційних джерел енергії, так і альтернативних;

5. Підвищення технологічного рівня енергетичних потужностей;
6. Стимулювання механізмів охорони навколишнього середовища шляхом пом'якшення фіскальних, адміністративних та регулятивних заходів.

Висновки. Основними пунктами енергетичного бачення регіону і технологічного оснащення, мають стати: впровадження концепції «розумні міста», енергоефективність, значне скорочення викидів вуглецю, розвиток відновлювальної енергетики, розбудова та стимулювання «розумних енергомереж», підвищення частки електромобілів у загальному обсязі автотранспорту, тощо. Подальші дослідження у сфері підвищення ефективності регіональної енергетичної політики мають полягати у розробці практичних механізмів збільшення рівня енергозбереження на локальному рівні та скорочення рівня забруднюючих викидів у навколишнє середовище.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Бажал Ю. М. Екологічна економіка / Ю. М. Бажал; за заг. ред. Івана Розпутенка // Ефективність державного управління. Вип. 3: Економіка природних ресурсів і довкілля : практикум. – К.: К.І.С., 2003. – Ч. 3, розд. 11. – С. 184–201.
2. Про основні засади (стратегію) екологічної політики України до 2020 р. [Електронний ресурс]: Закон України № 2818-IV від 21.12.10 / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
3. «Зелена» економіка в системі стратегічних пріоритетів безпечного розвитку України / В.Г. Потапенко // Економічний часопис-XXI. — 2012. — № 3-4. — С. 9-11.
4. Стратегія регіонального розвитку до 2020 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
5. Базюк, Т. М. Особливості оцінки енергетичного потенціалу та зміни енергетичного балансу регіону / Т. М. Базюк // Енергетика: економіка, технології, екологія : науковий журнал. – 2013. – Спецвипуск. – С. 27-31.
6. Статистичний щорічник України за 2013 р. / Державна служба статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К., 2013. – 551 с.
7. Регіональна енергетична політика. Основні проблеми і завдання. – Режим доступу: <http://dp.niss.gov.ua/public/File/docs/ReionPol.pdf>
8. Брич, В. Реформування ринку електроенергії України в контексті її інтеграційних намірів / Василь Брич, Михайло Федірко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – Вип. 1. – С. 7-18.
9. Сніжко Ю. С. Виникнення поняття та перспективи розвитку енергетичних регіонів України / Ю. С. Сніжко. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/28994/1/211-215%20%D0%A1%D0%BD%D1%96%D0%B6%D0%BA%D0%BE%20%D0%AE%D0%A1.pdf>
10. Інформаційний портал: житло.ін.юа. – Режим доступу: http://zhytlo.in.ua/ua/energetichn_karti/energetichna_karta_msta_lviv.html
11. Communication from the Commission Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth – Brussels, 2010 – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
12. Енергоефективність у регіональному вимірі. Проблеми та перспективи / Аналітична доповідь – Дніпропетровськ, 2014 – Режим доступу: www.niss.gov.ua/content/articles/files/energoefekt-b40dc.pdf
13. Бжузка Я. Енергетична політика Європейського Союзу як стимулятор інноваційної економіки / Я. Бжузка, Й. Піка // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2008. – № 628 : Проблеми економіки та управління. – С. 387–392.

УДК: 339.1

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОСЛУГИ У РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ КРАЇН СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Фалько Є. А., асистент, кафедри менеджменту та туристичного бізнесу, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Фалько Є.А. Інформаційні послуги у розвитку міжнародного туристичного бізнесу країн світової економіки

Визначено основні сфери розвитку інформаційних послуг у туристичному бізнесі. Обґрунтовано критерії впливу інформатизації на туристичний бізнес в країнах світової економіки. Виконано факторний аналіз, запропонована кластеризація країн за ознакою активності на глобальному туристичному ринку з урахуванням рівня інформатизації їх економік. Виявлено залежність розвитку міжнародного туристичного бізнесу від рівня інформаційних послуг в розвинених країнах світової економіки.

Ключові слова: інформатизація, туристична активність, ранжування, фактори, кластери, глобальний ринок.

Фалько Е.А. Информационные услуги в развитии международного туристического бизнеса стран мировой экономики

Определены основные сферы развития информационных услуг в туристическом бизнесе. Обоснованы критерии влияния информатизации на туристический бизнес в странах мировой экономики. Выполнен факторный анализ, предложена кластеризация стран по признаку активности на глобальном туристическом рынке с учетом уровня информатизации их экономик. Выявлена зависимость развития международного туристического бизнеса от уровня информационных услуг в развитых странах мировой экономики.

Ключевые слова: информатизация, туристическая активность, ранжирование, факторы, кластеры, глобальный рынок.

Falko E. Information services in the development of international tourism business of the world economy

It was identified main areas of development of information services in the tourism industry and impact criteria of information about tourism in the countries of world economy. Factor analysis was carried out. It was proposed to cluster countries on the basis of activity in the global tourism market (in consideration of the level of informatization of their economies). It was revealed that there is a dependence of development of international travel business on the level of information services in developed countries of the world economy.

Keywords: informatization, tourist activity, ranking factors, clusters, global market.

Постановка проблеми. Вхідження людства в XXI ст. задало не лише глибокого осмислення того стану, у якому опинилося, а й з'ясування перспектив свого подальшого розвитку. Нині відбувається процес якісного перетворення цілісного світу, на повну силу активізувалася діяльність просторів - технологічного, фінансового, правового, економічного. Зокрема, відбувається зміна технологічних та економічних засобів виробництва, світогляду людей у міждержавних відносинах тощо. В усіх сферах громадського життя все частіше використовуються категорії, пов'язані з поняттям "інформація", "інформаційні технології", "інформаційні війни", "кіберпростір", "електронне урядування" тощо.

Слід зазначити, що глобальна інформатизація, яка має місце в останні десятиліття, активно вплинула і на ринок туристичних послуг. Проте варто зазначити, що світ розвивається нерівномірно. Країни з розвиненими ринками та економікою мають кращу основу для вдосконалення, а також генерування та імплементацію інноваційних технологій та рішень. А країни, що мають трансформаційну економіку чи бідні держави, не мають змоги використовувати усі новітні засоби у модернізації своїх ринків чи роблять це дуже повільно. Це стосується і ринків інформаційних технологій та туристичного бізнесу. У деяких країнах можемо спостерігати стрімкий розвиток обох цих ринків, інші ж країни характеризуються низьким рівнем діяльності таких сфер чи однієї з них.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку з постановкою цієї наукової проблеми слід зазначити, що існує значна кількість ґрунтовних досліджень, присвячених базовим теоретичним, методологічним, методичним й практичним аспектам розвитку